

Taiteen perusopetuksen opetustuntimäärien hyväksyttävä vaje pienenee

Taiteen perusopetuksen yksikköhintapäätökset ja päätökset koulutuksen järjestäjille valtionosuuden perusteeksi vahvistettavien opetustuntien määrästä tehdään vuosittain marraskuussa.

Taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 11§:n mukaan oikeus saada opetustuntikohtaista valtionosuutta edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön lupaa (koulutuksen järjestämislupa). Luvan myöntämisedellytyksistä on säädetty taiteen perusopetuksesta annetun lain 3§:ssä. Lupia voidaan myöntää valtion talousarvion rajoissa.

Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009, jäljempänä rahoituslaki) 5§:n mukaan rahoitus käyttökustannuksiin määräytyy laskennallisten perusteiden mukaisesti. Opetustuntikohtaisesti rahoitettavassa taiteen perusopetuksessa rahoitus määräytyy valtionosuuden perusteeksi vahvistetun ja opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella. Rahoituslain 49 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö vahvistaa seuraavan varainhoitovuoden rahoituksen perusteena käytettävien opetustuntien määrän vuosittain valtion talousarvion rajoissa. Lainsäädännössä ei ole säännöksiä siitä, millä perusteilla käytettävissä oleva opetustuntimäärä kohdennetaan eri koulutuksen järjestäjille.

Valtionosuustilastoinnin mukaan vuonna 2018 opetusta annettiin taiteen perusopetusoppilaitoksissa keskimäärin seitsemän prosenttia yli valtionosuuden perusteeksi vahvistetun tuntimäärän (ylitys 118 806 tuntia). Ministeriön pitkäaikaisena käytäntönä on ollut, että taiteen perusopetuksen järjestäjän edellisen vuoden toteutunut tuntimäärä on voinut alittaa valtionosuuden perusteeksi vahvistetun tuntimäärän enintään seitsemällä prosentilla ilman, että tällä on ollut vaikutusta valtionosuuden perusteeksi vahvistettavaan tuntimäärään. Jos alitus on ollut enemmän kuin seitsemän prosenttia, opetustuntimäärää on alennettu tämän ylittävää osaa vastaavalla määrällä. Vapautuneella opetustuntimäärällä on paikattu muiden koulutuksen järjestäjien valtionosuusvajetta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti tammikuussa selvityshenkilön tehtävänsä muodostaa kokonaisnäkemys taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeista taiteen perusopetuksen saatavuuden turvaamiseksi sekä rahoitusjärjestelmän selkeyttämiseksi ja ajantasaistamiseksi. Tehtävään sisältyy ehdotusten tekeminen siitä, minkälaisilla lainsäädännöllisillä muutoksilla tai muilla uudistamis- ja jatkotoimenpiteillä rahoitusjärjestelmän toimivuutta ja joustavuutta voitaisiin parantaa.

Selvityksen 1. osa on julkaistu Säädösvalmistelu ja kehittämishankkeet valtioneuvostossa -sivulla ([Taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeet](#)). Opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti selvityksen ensimmäisen osan ehdotuksista keskustelutilaisuuden 9.4.2019. Selvityshenkilö ehdotti muun muassa, että *pitkäaikainen, ns. 7 prosentin linjaus muutetaan 0-1 prosentin linjaukseksi alkaen vuoden 2020 valtionosuuspäätöksistä. (ehdotus #4, s.18)*. Tämän ehdotuksen osalta ministeriön saama palaute on ollut lähtökohtaisesti myönteistä. Joissakin palautteissa on toivottu siirtymäaikaa siirtymiselle 0-1 prosentin linjaukseen.

Ministeriö tarkastelee edellä mainittua pitkäaikaista linjausta tehdessään vuotta 2020 koskevat valtionosuuspäätökset. Valtionosuuden perusteeksi vahvistetun opetustuntimäärän alitusten olisi tarkoitus vaikuttaa nykyistä herkemmin seuraavan vuoden valtionosuuden perusteeksi vahvistettavaan opetustuntimäärään. Tarkastelussa otetaan huomioon saatu palaute siirtymäajan tarpeesta.

On odotettavissa, että pitkäaikaisen käytännön tarkistuksesta huolimatta vuodelle 2020 vapautuvien opetustuntikohtaisten valtionosuustuntien määrä tulee olemaan suhteellisen pieni. Aiempien vuosien valtionosuustilastoinnin perusteella voidaan olettaa, että opetustuntikohtaisia valtionosuustunteja tulee vapautumaan pääasiassa musiikkioppilaitoksilta. Vapautuvia opetustuntikohtaisia valtionosuustunteja on mahdollista vuotta 2020 koskevassa päätöksessä kohdentaa sellaisille koulutuksen järjestäjille, jotka

ylittävät heille valtionosuuden perusteeksi vahvistetun opetustuntimäärän sekä mahdollisesti uusien koulutuksen järjestäjien mukaan ottamiseksi valtionosuusjärjestelmän piiriin.

Koulutuksen järjestämis lupaa on mahdollista hakea ministeriöstä. Lupa voidaan myöntää valtion talousarvion rajoissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää Opetushallituksesta lausunnon hakemuksista. Hakemus tehdään vapaamuotoisena hakemuksena, se osoitetaan opetus- ja kulttuuriministeriölle ja lähetetään ministeriöön. Hakemuksen allekirjoittavat hakijayhteisön nimenkirjoitusoikeuden omaavat henkilöt. Hakemuksessa tulee antaa taiteen perusopetuksesta annetun lain (633/1998) 3 §:n 1 momentin mukaisesti selvitykset siitä, että opetus on tarpeellista ja että luvan hakijalla on ammatilliset (kuten taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen opetussuunnitelma, säännösten mukainen henkilöstö sekä asianmukaisen toiminnan mahdollistavat tilat, laitteet ja välineet) ja taloudelliset edellytykset opetuksen asianmukaiseen järjestämiseen. Opetusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Taiteen perusopetuksesta annetun asetuksen (813/1998) 4 §:n mukaan taiteen perusopetuksesta annetun lain 3 §:ssä tarkoitettua lupaa on haettava viimeistään vuosi ennen koulutuksen suunniteltua aloittamista. Asianomainen ministeriö voi tarvittaessa ottaa käsiteltäväksi myös mainittua ajankohtaa myöhemmin tehdyn hakemuksen. Tässä tapauksessa vuotta 2020 koskevat koulutuksen järjestämis lupahakemukset tulee toimittaa opetus- ja kulttuuriministeriöön (Postiosoite: Opetus- ja kulttuuriministeriö, PL 29, 00023 VALTIONEUVOSTO tai sähköpostitse: kirjaamo(at)minedu.fi) 1.8.2019 klo 16.00. mennessä.

Järjestämis lupahakemukseen liittyvä käsittelymaksu, 2055 euroa, koituu hakijan kustannukseksi riippumatta siitä, onko päätös myönteinen vai kielteinen. (Tarkempaa tietoa opetus- ja kulttuuriministeriön maksullisista suoritteista: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20171043>).

Taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistamistarpeita koskeva selvitys julkaistaan 10.6.2019. Selvityksen keskeiset ehdotukset esitellään opetus- ja kulttuuriministeriössä 10.6.2019 klo 14.30-16.00.

Tilaisuuteen pyydetään ilmoittautumaan etukäteen osoitteessa <https://link.webpolsurveys.com/Participation/Public/b9c147a2-6b58-4a67-97b7-e8d51f49e106?displayId=Fin1784237>, viimeistään 7.6. 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee pyytämään selvityksestä lausuntoja. Lausunnot pyydetään antamaan [lausuntopalvelu.fi](https://www.lausuntopalvelu.fi):n kautta 30.8.2019 mennessä. Selvityshenkilön loppuraportin ja lausuntokierroksen perusteella ministeriössä tehdään päätökset valmistelun aloittamisesta koskien taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän mahdollista laajempaa uudistamista.